

Presentació

La història contemporània de Menorca està indefugiblement lligada a la indústria. Les activitats manufactureres ja ocupaven una bona part de la població activa de l'illa a les acaballes del segle XVIII. El segle següent va veure el reforçament del sector secundari, en el qual va adquirir un pes creixent la mecanització. Així, es van desplegar el sector del calçat d'exportació i una potent factoria tèxtil (Indústria Mahonesa). Al final del segle XIX, aquestes activitats ja estaven madures i d'altres es van afegir a l'impuls industrialitzador, especialment les lligades a les branques del metall, tant en la seva vessant de maquinària (Societat Angloespanyola) com la dels objectes d'ornament (bosses de plata). També és el moment en què la indústria agroalimentària treu cap, amb factories diverses com els molins fariners mecànics o la destil·lació de licors, a les quals s'afegiran aviat els primers intents de mecanitzar la producció de formatge.

Menorca patí una recessió econòmica d'importància a l'entrada del segle XX, la superació de la qual va venir de la mà de l'aprofundiment del model industrial, amb el desenvolupament d'ocupacions noves, com la bijuteria o la fabricació de derivats làctics (els formatgets d'El Caserío), així com la reconversió de les existents, com el calçat.

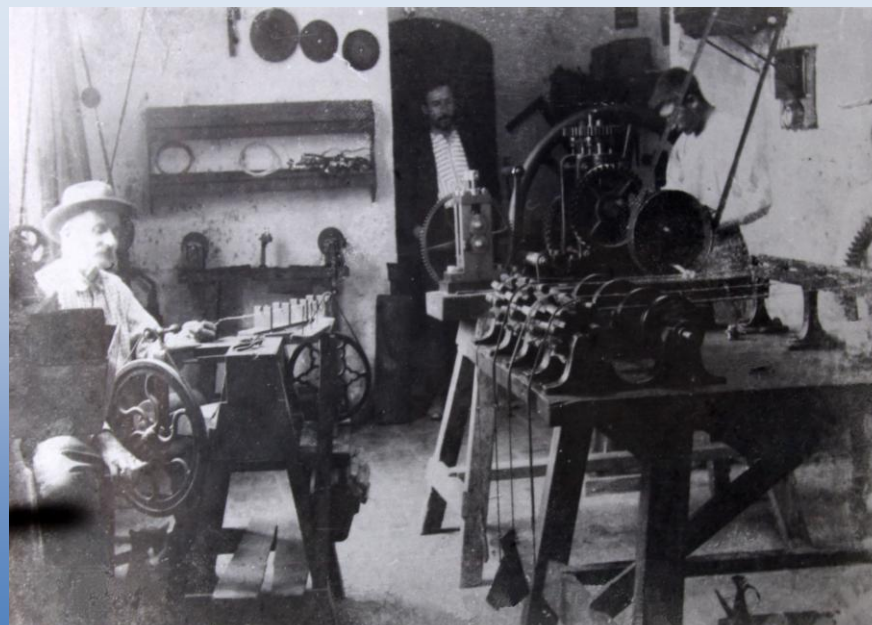
Des de finals del segle XX, les activitats manufactureres han patit una erosió important, però encara es manté una considerable base industrial, de manera que Menorca segueix essent l'illa amb major pes del sector secundari de les Illes Balears. Els nous aires que respira l'economia occidental reclamen la reindustrialització del nostre teixit productiu, davant l'evidència que, sense una sòlida base manufacturera que complementi les activitats de serveis lligats a la innovació digital, la prosperitat de la nostra societat està en perill.

En definitiva, més d'un segle d'indústria ha deixat una forta petjada en les nostres ciutats i en la nostra societat, en els homes i dones que van fer de la fàbrica i el taller una forma de viure i de veure el món. Tot plegat ha anat sedimentat un conjunt d'elements diversos que englobam, per simplificar, sota l'etiqueta de Patrimoni Industrial, i entre els quals s'aixopluguen aspectes materials (edificis, maquinària, mostres, productes,...), immaterials (propietat industrial, publicitat, disseny, documentació,...), i tot un ventall d'intangibles socials i culturals que hi són directament vinculats.

La idea d'aquestes jornades és presentar la situació present i passada del patrimoni industrial de Menorca per conscienciar la societat sobre la importància de la seva preservació i la seva potencialitat si se'l valora adequadament.

Jornades de Patrimoni Industrial de Menorca

Maó, 6-7 de novembre de 2015

Institut Menorquí d'Estudis
www.ime.cat

Camí des Castell, 28, Maó – Tel. 971 35 15 00

Divendres, 6 de novembre

9.00–9.20 h Recepció dels participants i lliurament de documentació
9.20–9.40 h Acte d'obertura.

Sessió 1: Menorca 150 anys de fabricació de calçat

9.40 - 10.05 h: **Alaior, una vila consagrada a la manufactura de la sabata.** Santiago Pons Quintana

10.05 - 10.30 h: **La pèrdua i la recuperació del patrimoni documental de les fàbriques de sabates de Ciutadella. Testimonis d'una indústria desapareguda.** Jaume Sastre Moll, Universitat Illes Balears

10.30 - 10.55 h: **Arxius industrials d'abans, trobats avui i per sempre.** Àgueda Mercadal

10.55–11.20h Pausa

11.20 - 11.45 h: **L'ensenyament del calçat a Ciutadella.** Joan Marquès Coll, delegat territorial d'Educació a Menorca

11.45 - 12.10 h: **Primeres perspectives sobre l'evolució de la música a la indústria menorquina.** Amadeu Corbera i Eulàlia Febrer, becaris de l'Institut Menorquí d'Estudis

12.10 - 12.35 h: **La farinera de s'Arangí.** Miquel À. Marquès, Centre d'Estudis Locals d'Alaior - Institut Menorquí d'Estudis

12.35 - 13.00 h: **La maquinària de la indústria de l'alimentació procedent d'El Caserío.** Manuel Vecillas, Queseria Menorquina SLL

13.00 - 13.45 h: **Imatges d'un passat industrial que s'ha de conservar.** Pau Salort, Arxiu d'Imatge i So de Menorca

Sessió 2: El metall, pilar històric de la indústria menorquina

16.30 - 16.55 h: **El patrimoni industrial del Museu de Menorca.** Cristina Andreu Adame, Museu de Menorca

16.55 - 17.20 h: **La maquinària industrial en l'ensenyament i les empreses del metall.** Joan Mercadal, IES Pasqual Calbó

17.20 - 17.45 h: **CATISA, una empresa a la japonesa a Maó.** Joan Elorduy i Alfons Méndez

17.45–18.10h Pausa

18.10 - 18.55 h: **Revaloració i reutilització del Patrimoni Industrial.** Eusebi Casanelles Rahola, exdirector del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya

19.00 - 19.25 h: **Màrqueting a SEBIME: l'adaptació als temps.** Carolina Beltrán, Institut Menorquí d'Estudis

19.25 - 19.50 h: **La preservació de la impremta des Castell.** José M. Cardona Natta, Associació d'Amics de l'illa del Rei

19.50 - 20.15 h: **Les fàbriques de Maó. Un patrimoni estudiat i catalogat.** Joan Hernández Andreu, Universidad Complutense de Madrid

Dissabte, 7 de novembre

Sessió 3: Una indústria per a cada cosa

10.00 - 10.45 h: **Can Codina. Entre el port i el re-ús.** Antoni Vidal Jordi, arquitecte

10.45 - 11.10 h: **El món de la mar: de la construcció naval als fars.** Adolf Sintès, Institut Menorquí d'Estudis

11.10 - 11.35 h: **La protecció del patrimoni industrial de Menorca.** Joana M. Gual i Cristina Rita, Consell Insular de Menorca

11.35–12.00h. Pausa

12.00 - 12.25 h: **Ferrerries, terra de cimenteres.** Joan Lluís Torres, Institut Menorquí d'Estudis

12.25 - 12.50 h: **Les pedreres de marès. Un patrimoni amagat.** Laetitia Lara i Anna Bagur, Fundació Líthica-Pedreres de s'Hostal

12.50 - 13.15 h: **Maó ciutat industrial: entre alambins i màquines de sumar.** Alfons Méndez Vidal, Institut Menorquí d'Estudis

13.15 - 14.00 h: Taula rodona: **La indústria a Menorca: del motor del passat al disseny del futur**

14.00 - 14.15 h: Acte de cloenda.

Nota: Les sessions 1 i 3 es faran a la seu de l'IME i la sessió 2 a la seu del Consell Insular de Menorca. Totes les sessions són obertes al públic. No cal inscripció prèvia.